

Sygn. akt: VII U 84/16

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 czerwca 2016 r.

Sąd Okręgowy w Lublinie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodnicząca – SSO Lucyna Stąsik - Żmudziak

Protokolant prot. sądowy Przemysław Ochal

po rozpoznaniu w dniu 13 czerwca 2016 roku w Lublinie

sprawy R. I.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w B.

o prawo do emerytury

na skutek odwołania R. I.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B.

z dnia 16 listopada 2015 roku znak (...)

I. zmienia zaskarżoną decyzję i ustala R. I. prawo do emerytury z tytułu pracy w warunkach szczególnych od dnia(...)

II. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B. na rzecz R. I. kwotę 180 (sto osiemdziesiąt) złotych tytułem kosztów zastępstwa procesowego.

Sygn. akt VII U 84/16

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 16 listopada 2015 roku, Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. odmówił R. I. prawa do emerytury na podstawie ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2015 roku, poz. 748) oraz rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U z 1983 roku, Nr 8, poz. 43 ze zm.). W uzasadnieniu organ emerytalny wskazał, iż odmawia ustalenia prawa do emerytury z uwagi na to, że wnioskodawca na dzień 1 stycznia 1999 roku nie udowodnił wymaganego 15-letniego okresu pracy w warunkach szczególnych lub szczególnym charakterze (decyzja – k. 32 akta emerytalne).

W odwołaniu od tej decyzji R. I. wnosił o jej zmianę i ustalenie prawa do emerytury. W uzasadnieniu odwołania skarżący wskazał, iż posiada staż pracy w warunkach szczególnych wynoszący ponad wymagane 15 lat gdyż pracował w warunkach szczególnych jako kierowca samochodu ciężarowego w (...) w T. w okresie od 15.07.1978r. do 31.01.1996r. (odwołanie – k. 2-3 akta sądowe).

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wnosił o oddalenie odwołania podtrzymując argumentację zawartą w treści zaskarżonej decyzji. (k. 5-6 a.s.).

Sąd Okręgowy ustalił, co następuje.

R. I. urodzony (...), w dniu (...) roku złożył wniosek o emeryturę. W jego treści zawarł oświadczenie, iż nie jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego oraz pozostaje w zatrudnieniu. (wniosek o emeryturę - k. 1 - 4 a.e).

Na podstawie dokumentów dołączonych do wniosku oraz uzyskanych w wyniku przeprowadzonego postępowania organ rentowy skarżoną decyzją z dnia 16.11.2015 roku ustalił wnioskodawcy na dzień 1 stycznia 1999 roku łączny okres podlegania ubezpieczeniom w wymiarze 25 lat i 3 miesiąc okresów składkowych i nieskładkowych. Organ rentowy nie zaliczył wnioskodawcy żadnych okresów pracy w warunkach szczególnych gdyż wnioskodawca oprócz zaświadczenia o zatrudnieniu i wynagrodzeniu ze (...) w T., w którym miał wpisane, że wykonywał zatrudnienie w charakterze kierowcy nie przedstawił świadectwa wykonywania pracy w warunkach szczególnych. (karta przebiegu zatrudnienia - k. 31 a.e.; decyzja - k. 32 a.e.).

W uzasadnieniu decyzji Zakład wskazał, iż wnioskodawca osiągnął (...) lat, nie należy do OFE, udowodnił 25 lat składkowych i nieskładkowych, ale nie udowodnił 15 lat pracy w warunkach szczególnych.

R. I. z dniem 18.08.1975r. został zatrudniony w ówczesnie noszącej nazwę Gminnej Spółdzielni (...) w T., początkowo na 2 tygodniowy okres próbny a następnie na czas nieokreślony w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisko kierowcy. Wnioskodawca posiadał od lipca 1975 roku prawo jazdy kategorii (...)a zatem zatrudniono go jako kierowcę małego samochodu. Zajmował się rozwożeniem z piekarni (...) po sklepach chleba samochodem osobowo-ciężarowym (...).

W okresie od 30.10.1975r. do 17.10.1977r. został powołany do wojska. Po powrocie podjął pracę z powrotem w GS (...) w T.. Jeździł Ż., nadal rozwożąc chleb. Gdy nie było pracy w piekarni to jeździł do L. po towary spożywcze i przemysłowe i potem rozwoził je po sklepach. Ż. kierował do obecnej chwili kiedy 10 lipca 1978 roku uzyskał uprawnienia do kierowania samochodami ciężarowymi kat.(...) W tym czasie Spółdzielnia zakupiła nowy (...), o ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony i powierzyła go wnioskodawcy. Na tym samochodzie wnioskodawca jeździł do końca zatrudnienia, tj. do 31.03.1996r. Spółdzielnia posiadała także inne R., skrzyniowe, również o ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony, przeznaczone do przewożenia towarów przemysłowych. Samochód, który powierzono wnioskodawcy był termiczny, blaszany, obudowany, przeznaczony do przewożenia artykułów spożywczych i przemysłowych.

Wnioskodawca R. rano, od godz. 5 rozwoził chleb do niemal 30 sklepów (...) – zajmowało mu ok. 3 godzin, później dostawał zlecenie na wyjazd w dłuższą trasę po towary do sklepów. Jeździł po województwie (...) ale także po całym kraju, 2 razy w tygodniu do Zakładów (...) do Ł. po mięso: półtusze i wędliny, do K. po artykuły metalowe rzeczy, po ceramikę, woził króliki ze skupów. Robił zaopatrzenie sklepów, jeździł też po wino w skrzynkach. Wnioskodawca woził ładunki o masie pow. 2 ton, maksymalnie 2, 5 tony. Razem z wnioskodawcą w trasy jeździł konwojent zajmujący się załadunkiem i rozładunkiem towarów. Wnioskodawca pomagał na samochodzie i miał dodatek za wyładowywanie, z angaży wynika dodatek za pracę z konwojentem. Wracalem z trasy o 16, 17, miał płacone nadgodziny, nie było dodatku szkodliwego. Jazda R. nie była łatwa, zwłaszcza gdy samochód był załadowany. Jest to samochód ciężarowy, szerszy, należało jeździć ostrożnie. Był większy gabarytowo, samochód trząsał, nie było wyciszenia, wspomagania, była głośniejsza praca silnika. Samochód ważył ok. 3 ton.

Sporadycznie zdarzało się, że wnioskodawca jeździł też innymi R., będącymi na stanie Spółdzielni. Nie jeździł już ani Ż. ani P..

Wnioskodawcy nie wydano świadectwa wykonywania pracy w warunkach szczególnych.

(zeznania wnioskodawcy – k. 26v -28 w zw. k.29v a.s., zeznania świadka J. W. (1) – k. 28 – 28 v. a.s., zeznania świadka W. W. k.28v – k. 29. a.s., akta osobowe k. 13 as).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o powołane dowody. Za wiarygodne Sąd uznał zeznania złożone przez wnioskodawcę uznając je za jasne, pełne, logiczne, spójne z zeznaniami świadków oraz analizą dowodów w postaci dokumentów, w szczególności z dokumentami znajdującymi się w aktach osobowych skarżącego.

Przystępując do oceny dowodów osobowych należy stwierdzić, że przesłuchani w sprawie świadkowie to osoby obce dla wnioskodawcy. Byli oni jego współpracownikami w omówionych okresach zatrudnienia i mieli bezpośredni wgląd i styczność z wykonywanymi przez niego czynnościami. W. W. pracowała w Spółdzielni ponad 30 lat, na różnych stanowiskach, w tym była kierownikiem transportu a potem pracowała w księgowości. Z całą stanowczością twierdziła, że wnioskodawca od momentu zdobycia wyższych uprawnień, pozwalających na kierowanie samochodem ciężarowym o ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony kierował do końca zatrudnienia takim samochodem - nowo zakupionym (...), za pomocą którego wykonywał na terenie działania Spółdzielni transport artykułów spożywczych i przemysłowych zaopatrując okoliczne sklepy. Do tych sklepów przywoził towary z hurtowni i zakładów tak z okolic województwa (...) jak i całej Polski. Transportem towarów zajmował się razem z konwojentem, który załadowywał i wyładowywał przewożone rzeczy. Przyznała, że w Spółdzielni nie było zwyczaju wydawania świadectw wykonywania pracy w warunkach szczególnych i było to zaniedbanie kierownictwa.

J. W. (2) również pracowała w Spółdzielni ponad 25 lat, na różnych stanowiskach, w tym ostatnio w kadrach jako referent do spraw pracowniczych. Jej zeznania były tożsame z zeznaniami W. W. i wnioskodawcy.

Z archiwum Sąd uzyskał akta osobowe wnioskodawcy związane ze spornym zatrudnieniem. Aczkolwiek nie wynika z nich wprost, że od 1978 roku wnioskodawca kierował samochodem ciężarowym powyżej 3,5 tony, jednakże z angaży, w których stanowisko wnioskodawcy określone jest jako kierowca, wynika iż powierzono mu R. i że razem z wnioskodawcą jeździł konwojent, gdyż wnioskodawca z tego tytułu posiadał dodatek. Zapisy zawarte w aktach osobowych nie są one precyzyjne, ale wynika z nich okres zatrudnienia, wymiar czasu pracy w związku z zawartą umową oraz charakter pracy kierowcy. Z akt osobowych nie można wyczytać jakie samochody powierzono wnioskodawcy i od kiedy pracował jako kierowca samochodu ciężarowego powyżej 3,5 tony. W tym zakresie Sąd oparł się na zeznaniach wnioskodawcy i przesłuchanych świadków. Sąd uznał, iż wiarygodne jest, że w związku z zakupem przez Spółdzielnię (...), wnioskodawca zmuszony był podwyższyć kwalifikacje uprawniające go do kierowania takim samochodem i od daty nabycia uprawnień w lipcu 1978r. pozwalających na kierowanie samochodami ciężarowymi powierzono mu samochód marki R. o ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony, na którym już do końca zatrudnienia do 31.03. 1996 roku stale i w pełnym wymiarze pracował jako kierowca rozwożąc towary. Zeznania wnioskodawcy potwierdzili przesłuchani w sprawie świadkowie, pracownicy Spółdzielni.

Wskazani świadkowie dysponowali, niezbędnymi wiadomościami w zakresie charakteru czynności wykonywanych przez wnioskodawcę, jego obowiązków, warunków zatrudnienia i zasad organizacji pracy. Zeznania świadków są logiczne i spójne, korelują ze sobą i z zeznaniami skarżącego. Zostały odebrane w toku postępowania sądowego, po pouczeniu o odpowiedzialności za składanie fałszywych zeznań. Z uwagi na to, że świadkowie są osobami obcymi dla wnioskodawcy, nie ma podstaw, by kwestionować ich zeznania i zarzucać im nieprawdę czy stronniczość. Drobne rozbieżności, co do niektórych szczegółów sprawy wynikają z naturalnych ułomności pamięci ludzkiej zważywszy, że świadkowie zeznają na okoliczności zdarzeń życia codziennego niemających charakteru wyjątkowego i z tego powodu trudniejszych do zapamiętania. Okoliczność, że występują te rozbieżności przemawiają za obdarzeniem ich zeznań wiarygodnością, bowiem wskazują, że nie były one uzgadniane na potrzeby procesu. W związku z powyższym Sąd obdarzył w całości wiarą zeznania zeznających w sprawie świadków.

Odnośnie zapisów w aktach osobowych oraz brak świadectw wykonywania pracy w warunkach szczególnych kwestie te wyjaśnił świadek W. W., pracująca w Spółdzielni na różnych stanowiskach, ostatnio w księgowości.

W świetle powyższych ustaleń należało stwierdzić, że również zeznania skarżącego złożone w trybie art. 299 k.p.c., w powyższym zakresie zasługują na pełne uwzględnienie.

Sąd obdarzył wiarą zgromadzone w sprawie dowody nieosobowe w postaci dokumentów, znajdujące się w aktach organu rentowego oraz aktach osobowych. Były one przechowywane przez uprawnione podmioty, nie noszą śladów podrobienia ani przerobienia. Ich treść nie była kwestionowana przez żadną ze stron, nie budziły one również wątpliwości Sądu. Na podstawie tych dokumentów w powiązaniu z zeznaniami wnioskodawcy i świadków, możliwe było ustalenie okresów pracy i zakresu obowiązków skarżącego.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje.

Odwołanie wnioskodawcy jest zasadne i zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 184 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2015 roku, poz. 748), mężczyznom urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 65 lat oraz okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej 25 lat. Emerytura przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Przepis art. 32 ust. 2 cytowanej ustawy stanowi, że za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia. Wiek emerytalny, o którym mowa w ust. 1, rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie, których osobom wymienionym w ust. 2 przysługuje prawo do emerytury, ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych (art. 32 ust. 4 ustawy).

Zgodnie z § 2 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8, poz. 43 ze zm.) okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy. Według § 3 cytowanego rozporządzenia okres zatrudnienia wymagany do uzyskania emerytury, zwany dalej „wymaganym okresem zatrudnienia”, uważa się okres wynoszący 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn, liczony łącznie z okresami równorzędnymi i zaliczanymi do okresów zatrudnienia. Natomiast § 4 ust. 1 rozporządzenia stanowi, że pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn,
- 2) ma wymagany okres zatrudnienia, w tym, co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Jednocześnie przepis § 1 ust. 2 rozporządzenia stanowi, że właściwi ministrowie, kierownicy urzędów centralnych oraz centralne związki spółdzielcze w porozumieniu z Ministrem Pracy, Płac i Spraw Socjalnych ustalają w podległych i nadzorowanych zakładach pracy stanowiska pracy, na których są wykonywane prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazach A i B.

Sumując powyższe, aby nabyć prawo do emerytury R. I. musiał spełnić łącznie następujące przesłanki:

- 1) osiągnąć obniżony do 60 lat wiek emerytalny;
- 2) nie przystąpić do otwartego funduszu emerytalnego lub wnieść o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w tym funduszu, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa;

3) na dzień 1 stycznia 1999 r. udowodnić:

)a co najmniej 15-letni okres wykonywania prac w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze oraz

)b staż pracy w wymiarze co najmniej 25 lat.

Bezspornym jest, że skarżący nie był członkiem otwartego funduszu emerytalnego, w dniu złożenia wniosku ukończył obniżony do(...) lat wiek emerytalny i na dzień 1 stycznia 1999 roku legitymował się co najmniej dwudziestopięcioletnim stażem pracy.

Okolicznością sporną w niniejszej sprawie była możliwość zaliczenia do stażu pracy w warunkach szczególnych okresu wykonywania pracy w charakterze kierowcy ciężarowego o ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony z tytułu zatrudnienia w (...)w T. (wcześniej nazywanej Gminna Spółdzielnia (...) w T.) w okresie zatrudnienia od lipca 1978r. do 31.03.1996r. Po tej dacie wnioskodawca był zarejestrowany jako bezrobotny a po ponownym podjęciu pracy w Spółdzielni został zatrudniony jako kierowca samochodu M., nie przekraczającym ciężaru całkowitego 3,5 tony.

Rozważając czy wykonywaną przez skarżącego pracę w trakcie spornych okresach zatrudnienia w w/w zakładach pracy można zakwalifikować jako pracę w szczególnych warunkach należy podkreślić, że wnioskodawca występując do organu emerytalnego o przyznanie świadczenia nie przedłożył świadectwa wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze na potwierdzenie tej okoliczności. Taka sytuacja nie może dyskwalifikować możliwości ubiegania się o przedmiotowe świadczenie. Należy mieć, bowiem na uwadze, że nawet brak stosownej dokumentacji nie oznacza sam w sobie, że pracownik nie wykonywał pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze. Obowiązek sporządzenia odpowiadającego wymogom świadectwa obciąża pracodawcę, w związku, z czym wyciąganie jakichkolwiek negatywnych konsekwencji z nieścisłości w nim zawartych wobec pracownika byłoby dla niego nazbyt krzywdzące.

Ustalenie przez Sąd, że praca była wykonywana w warunkach szczególnych oznacza, że praca była w takich warunkach wykonywana. Sąd, w przeciwieństwie do organu rentowego, nie jest związany określonymi środkami dowodowymi. Zgodnie z treścią art. 473 k.p.c., w postępowaniu przed sądem w sprawach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych nie stosuje się przepisów ograniczających dopuszczalność dowodu ze świadków i przesłuchania stron. Oznacza to, że każdy fakt może być dowodzony wszelkimi środkami, które Sąd uzna za pożądane, a ich dopuszczenie za celowe.

Powyższe oznacza, że każdy fakt może być dowodzony wszelkimi środkami, które Sąd uzna za pożądane, a ich dopuszczenie za celowe (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 10 marca 1984 r., sygn. III UZP 6/84; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 września 1984 r., sygn. III UZP 48/84 wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 lipca 1997 r., sygn. H UKN 186/97; wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 29 stycznia 2013 r., sygn. III AUa 808/12).

Przeprowadzone postępowanie dowodowe, w którym Sąd oparł się na dokumentach znajdujących się w aktach ZUS i osobowych wnioskodawcy oraz jego zeznaniach złożonych w trybie art. 299 k.p.c. i zeznaniach świadków pozwoliło ustalić w sposób pewny, że wnioskodawca wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracę w warunkach szczególnych będąc zatrudnionym na stanowisku kierowcy w Spółdzielni Handlowo- (...) w T. co najmniej od 01.08.1978r. do 31.03.1996r., przez okres 17 lat i 8 miesięcy.

Czynności wykonywane przez wnioskodawcę w powyższym okresie opisane są w rozporządzeniu Rady Ministrów z 7 lutego 1983 roku w wykazie A, dziale VIII, poz. 2 tj. „prace kierowców samochodów ciężarowych o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony, specjalizowanych, specjalistycznych (specjalnych), pojazdów członowych i ciągników samochodowych balastowych, autobusów o liczbie miejsc powyżej 15, samochodów uprzywilejowanych w ruchu w rozumieniu przepisów o ruchu na drogach publicznych, trolejbusów i motorniczych tramwajów”.

Dokonując wskazanej kwalifikacji charakteru prawnego części spornego okresu jako pracy w szczególnych warunkach Sąd miał na uwadze wypracowany w orzecznictwie pogląd, zgodnie z którym przy dokonywaniu oceny charakteru

prawnego okresu pracy uwzględnienie takiego okresu powinno nastąpić po ustaleniu rzeczywistego zakresu obowiązków oraz wykonywania bezpośrednio i stale szkodliwego zatrudnienia, tyle że ocena prawna tych ustaleń powinna być racjonalna, bez stosowania „aptekarskiej” miary lub „stopera w rękę” (wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 21 sierpnia 2013 roku, sygn. akt III AUa 1769/12).

W związku z powyższym należy uznać, iż R. I. spełnił wszystkie przesłanki niezbędne do ustalenia mu prawa do emerytury na podstawie omówionych przepisów. Prawo do świadczenia zostało ustalone od dnia(...) roku, to jest od dnia złożenia wniosku. Na podstawie art. 98 kpc Sąd zasądził od ZUS na rzecz wnioskodawcy koszty związane z zastępstwem procesowym.

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy zmienił zaskarżoną decyzję i na mocy wyżej wskazanych przepisów oraz art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. orzekł jak w sentencji.